

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Цветан Кулевски

за дисертационен труд на тема

ВИРТУАЛНА ВИЗУАЛНА РЕТОРИКА В СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ (TED.com)

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление „Реторика във виртуалното пространство“; съгласно Заповед РД 38 – 715/ 22. 11. 2016 год.

на Силва Пламенова Димитрова

научен ръководител: проф. д.н. Иванка Мавродиева

Представеният ми дисертационен труд е с обем от 298 страници, включващи увод, четири основни глави и заключение. Към работата има приложения, както и библиография от 470 литературни източника: 112 на български език; 258 на английски език; и по 5 съответно на немски и френски езици. В текста има 11 таблици и 128 илюстрации.

Докторантката си поставя за цел да създаде и апробира своя методика, която да е подходяща и ефективна спрямо обекта и предмета на изследване на TED.com и на корпуса с презентации на TED.com. И паралелно с това, да бъдат установени индивидуални особености, явления и традиции на TED.com.

Докторантката разделя своето проучване на няколко етапа. Първо се анализират проявленията на реториката в онлайн среда чрез прилагането на методи, изведени на базата на традиционни реторични канони и термини. На втория етап се анализира виртуалната реторика на TED.com и се правят класификации при установени и зададени критерии. Третият етап от докторската теза е с фокус върху жанровата специфика, структурата и съдържанието на презентациите, на реторичните фигури и реторичната аргументация, като същите са проучени на вербално и визуално равнище.

В първата глава от дисертацията се прави кратък преглед на реториката като наука, нейното развитие, някои базови понятия и съвременните ѝ проявления. Основните реторически дефиниции са селектирани на основата на диахронен подход, като са обобщени вижданията на редица автори, имащи съществен принос в развитието на реторическата теория. След това авторката насочва своя анализ върху развитието на съвременната реторика. Представени са и дефиниции на български автори и изследователи на реториката.

Авторката стига до извода, че докато в Древна Гърция и Рим реториката се основава главно върху диалога, то през Средновековието тя се разгръща като наука и изкуство предимно в сферата на политиката. Установени са приноси на реториката през

Средновековието на равнището на реторическите класификации, както и в структурата на ораторските изяви в сферата на аргументацията и словесното украсяване. Проследява се развитието на реториката през Ренесанса, Просвещението и модерните времена.

Авторката синтезирано представя множество трансформации на реториката. Разкрила е отношенията и взаимовръзките на реториката с диалектиката, логиката и лингвистиката. От направения от докторантката анализ става ясно, че реториката поставя акцент ту върху аудиторията, ту върху фигурите на речта, ту върху аргументацията. През модерните времена реториката се насочва към комуникацията и нейните метарепрезентации.

В частта, посветена на виртуалната реторика е направен кратък обзор на същността на интернет комуникацията. Добре са описани и представени проявленията на реторическите практики и са потърсени причинно-следственните връзки и промени в реторическата парадигма. Дадени са дефинитивни определения на: интернет, глобална мрежа, киберпространство, уебсайт и други.

Анализът на докторантката на концепцията за „дигиталната реторика“ показват недвусмислено, че традиционните реторически стратегии функционират и в дигиталните. Новите дигитални медии проявяват определени характеристики, възможности и ограничения. Изследването на „виртуалната реторика“ способства за изясняване на функционирането на реторическите стратегии за убеждаване и новата им констелация в дигиталното пространство.

Авторката пояснява как новите медии трансформират традиционната реторика в нова – „дигитална/виртуална“ реторика която способства самоизявата, участието и креативното сътрудничество. В началото на 21. век се появява и утвърждава „визуалната реторика“. Отношението на „визуалното“ в комуникацията през призмата на новите технологии. Наблюдава се промяна на семиотичния „пейзаж“, технологиите, уебсайтовете, мобилната култура и пораждането на смисли посредством интеракция между текста и картината.

Втората част на дисертационния труд включва преглед на основните реторически понятия, както и въвеждане на нови, които намират проявление в TED.com. Разгледани са техни специфики на равнище оратор, аудитория, презентации. Тук са проследени и подробно анализирани и петте основни канона в реториката, свързани с осъществяването на ораторската изява: търсене или намиране на материал; структуриране на ораторската изява; намиране на аргументи; словесно украсяване; запомняне или запаметяване; и произнасяне.

Направен е интересен паралел на „петте канона“ на реториката в контекста на TED: намиране, разполагане, стилистика, памет, представяне. След инвенцията, хрумването и пораждането на идеята – идва планирането и търсенето на материал, след това структурирането му и накрая украсата и оформянето на окончателния вариант.

Според авторката, реториката, именно чрез тези канони – ни представя едно „метазнание“.

Докторантката ни посочва убедителни основания, че уебсайтът на новата медия TED.com – е изграден по реторичен начин. С оглед на реторичността на презентациите и разпространението им до глобална аудитория, е изградена структурата на уебсайта, подредени са навигационни елементи, линкове, видеа, визуални и вербални елементи. Според докторантката, виртуалната визуална реторика в социалните медии като TED.com, има технологическа „величина“, която е динамично променяща се и неуловима.

Третата глава на изследването е посветена на установяването на реторическите и комуникативни особености на презентациите в TED.com. Представени са някои от най-често срещаните жанрове на TED-презентациите. Фокусът е поставен върху спецификите на презентациите в онлайн среда. Основно е изследвана дейността на TED-конференциите. Анализирани са редица особености на виртуалната и на визуалната реторика на равнище“ презентации“. Характерно за TED.com е употребата на множество медии в един дигитален продукт. Всяко събитие, проект, формат са презентирани реторично в уебсайта на TED.com. Всеки елемент от подредбата на изображенията създава „смисли“.

В четвъртата глава на доктората е представено самото изследване на виртуалната визуална реторика в презентациите на TED.com. Презентациите са изследвани на равнище „жанр“, реторични фигури и аргументи на визуално равнище, както и неезиковите средства. Хипотезата на авторката е, че презентациите в TED.com са нов жанр, в който се проявяват реторически канони и принципи.

Създаден е авторски модел за изследване на презентациите. Разработена е методика, в която са адаптирани вече утвърдени критерии, на основата на които е направен анализ и са обобщени изводи. Презентирането, или това е реторическия принцип „акцио“, е анализирано на вербално и невербално равнище: облекло, прическа, аксесоари, поза, жестове, мимики, поглед, придвижване в пространството, вокализация.

Авторката прави извод, че „наративът“ осигурява идейна насоченост на презентацията. Изложението съдържа достоверни и проверени факти. Използват се ярки и убедителни примери и факти, потвърждаващи правилността на издиганите твърдения. Разказът има ясно изразена структура: линейна и хронологична. Историите са нагледни и са в съчетание с визуални елементи. Използва се рационална аргументация, а етосът и патосът са съществена част от цялостната структура.

Докторантката е постигнала целта на изследването си. Тя е изградила представителен корпус от вербални, невербални и визуални елементи. Направен е много подробен реторически анализ на презентациите на сайта TED.com. Направен е извод, че сайтът е своеобразен виртуален видеорепозиториум и виртуална библиотека. Той е своеобразен електронен ресурс в жанра „презентации“. Този сайт се разширява до платформа

Заклучение:

Представения дисертационен труд отговаря на всички изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. Становището ми е, че той има завършен характер и представлява добре обмислено и оригинално изпълнено научно изследване. По време на публичната защита ще гласувам „за”.

02.01.2017 г.

Рецензент: доц. д-р Цветан Кулевски